

Pădurea Urbană Petricani, pepiniera de identitate

IDEEA PE SCURT

Cu o identitate în formare, cartierele Fabrica de Glucoză și partea de nord a cartierului Lacul Tei sunt spații contrastante: unul e un mic La Défense neaoș, altul o zonă urbană marginalizată (ZUM) așteptând gentrificarea. În trecut, mare parte a zonei funcționa ca un peisaj productiv ce furniza necesarul de arbori al capitalei. Astăzi, zona e dominată de un țesut urban fragmentat, generat de inițiative private individualiste, fără o viziune de ansamblu, specific dezvoltării urbane contemporane din periferia capitalei.

Suportul de idee relevă nevoia de spații publice și infrastructură care să valorifice diversitatea socială (romi, imigranți asiatici) și să creeze contexte de întâlniri impromptu care să rupă, cu ajutorul culturii și divertismentului, rolul de izolator al șoselei Petricani.

Viziunea este de a genera, pornind de la amenajări peisagere presărate cu activități socio-culturale, un spațiu frumos și util comunității locale.

Întrucât zona conține diferite repere cu mare relevanță metropolitană (cămine pentru populații vulnerabile, muzee și zone cu ridicată valoare ambientală), apare oportunitatea de articulare a acestor repere dispersate într-un sistem socio-cultural și ecologic coerent, prin intervenții și programări strategice având în centru Pădurea Petricani.

Propunem trei pasaje pietonale de legătură, cu tematici specifice, marcate prin mobilier stradal, elemente vizuale și naturale. Pasajele au rolul de a accentua legăturile între spațiile de uz public, reperele menționate și Pădurea Petricani. Fiecare pasaj va străbate zona pe axa nord-sud, astfel:

-Poteca socială leagă repere precum Centrul de Refugiați (un bun exemplu de parteneriat public-privat), Fundația Sfânta Tecla și viitoarea școală propusă în PUZ Fabrica de Glucoză 6-8;

-Poteca culturală conectează Muzeul Aviației Române cu Muzeul Imersiv al Noii Arte;

-Poteca naturală relaționează reperele ecologice - Delta Valea Saulei și Pajiștea Petricani.

În inima rețelei formate din poteci se găsește Pădurea Petricani, a cărei funcție de peisaj productiv de răsaduri este reinventată într-un nou tip de producție socio-culturală și ambientală, adaptată contextului contemporan al zonei. Cărarea

dintre maluri - principala modalitate de a traversa pădurea de la est la vest - devine coloana vertebrală a sistemului.

Fiecare potecă va întretăia cărarea dintre maluri, prin spații exterioare multifuncționale, cufundate în pădure, cu diferite roluri:

-„Lumișul social” va fi un centru comunitar în aer liber, cu activități educaționale-civice precum seri gastronomice tematice, ateliere, târguri culturale, piețe de weekend sau concursuri de jocuri de masă în aer liber;

-„Poiana culturală” va deveni o galerie în aer liber, adaptabilă pentru a găzdui expoziții de artă, proiecții de film, mini-festivaluri culturale, cursuri de artă și, în vederea consolidării identității locale;

-„Rariștea ambientală” funcționează ca un buzunar de liniște cu elemente naturale ce permite conectarea la spațiu (și la sine) și deconectarea de poluarea fonică din jur.

Activitățile din rariște vor promova sănătatea (fizică, psihică) prin activități precum yoga, tururi ghidate prin natură, observat de păsări, cursuri de ecologie, zile de igienizare / plantare sau târguri de plante.

Prin intervenții minim intruzive, fundamentate pe programare, promovare și organizare comunitară, sistemul ar putea deveni un model pentru felul în care potențialul din teritoriu poate fi activat eficient și în alte zone similare din țară.

RELEVANȚA IDEII PENTRU CONTEXTUL LOCAL

Activitățile propuse ating câte un pic din fiecare categorie de oportunitate vizată, dar gravitează în jurul naturii. Raportul „Starea Climei 2024” subliniază importanța extinderii spațiilor verzi pentru a combate efectele schimbărilor climatice, menționând pădurile urbane și parcurile ce pot ajuta la reducerea disconfortului termic și la îmbunătățirea calității aerului.

Țintim o simbioză prin care orașul se transformă în pădure și pădurea se integrează în oraș, ceea ce ar avea un deosebit impact asupra calității vieții într-un oraș din ce în ce mai sufocat de poluare, căldură și evenimente meteo extreme.

Sub modelul actual de dezvoltare expansivă a țesutului urban, Bucureștiul este un oraș dinamic, în continuă expansiune, cu un arhipelag de spații vagi încastrate într-o mare de construcții.

Pădurea Petricani este un astfel de spațiu vag, incert. Rămasă ca un artefact al fostei Pepiniere Pipera, pădurea trebuie văzută ca o potențială armătură care poate susține cimentarea unui sistem socio-cultural și ambiental într-o zonă în dezvoltare accelerată

a Bucureștiului, unde nevoia locurilor de conviețuire se va accentua pe măsură ce zona se va consolida.

Înghesuită între PUZ Fabrica de Glucoză 6-8 și zonele construite de pe Peninsula Petricani, Pădurea Petricani prezintă oportunitatea de a deveni o pădure urbană într-un mod similar cu cel întâlnit, de pildă, în Pepiniera Coyoacan din Mexico City, unde localnicii desfășoară activități diverse. Propunem un nou tip de utilizare publică, multifuncțională și modulară, inovatoare și vibrantă, care să articuleze printr-o programare strategică, într-un sistem coerent, spațiile construite, publice și pe cele cu valoare ambientală.

ALINIAREA LA NOUL BAUHAUS LOCAL

Valorile, principiile și ambițiile NEB sunt baza ideologică a metodologiei noastre de idee și implementare.

Sustenabilitate:

-Optimizarea folosirii resurselor prin integrarea elementelor naturale existente (reutilizarea infrastructurii Pădurii Petricani);

-Acțiuni de împădurire a zonelor afectate de urbanizare - densificarea aliniamentelor de copaci cu arbori endemici ajută biodiversitatea și reducerea poluării.

Incluziune:

-Formarea unui grup de lucru inclusiv, cu membri din diverse comunități și colaborarea cu actori publici, non-guvernamentali și privați pentru promovarea, implementarea și monitorizarea transformării;

-Vom avea impact local prin țintirea regenerării socio-ambientale, cu miza clădirii unui sentiment de apartenență locală, dar și prin punerea pe hartă a unui nou spațiu care va facilita conexiuni între categorii sociale distincte.

Calitatea experienței: vom conecta zona cu țesutul urban prin marcarea de poteci tematice precum Luminișul Social sau Poiana Culturală, cu mobilier urban funcțional și elemente vizuale și naturale complementare, în care pot avea loc evenimente și activități variate.

Abordare multi-stratificată: trans-disciplinaritate din start, mulțumită echipei multidisciplinare: dincolo de expertiza în arhitectură și urbanism, vom folosi competențe conexe din zona de sociologie, comunicare și organizare comunitară, pentru a iniția un grup de inițiativă civică în care să fie reprezentată diversitatea existentă în zonă.

Participare: vom începe de la firul ierbii, la propriu și la figurat, prin cartografierea socială detaliată a nevoilor zonei. Miza e ca, printr-o mai bună participare a actorilor diverși din zonă, să aducem consens vizavi de implementarea potecilor și de a insufla apartenență la zonă, fapt ce activa comunitatea locale pe termen mediu și lung.

ARIA DE INFLUENȚĂ

Aria de influență directă a propunerii este asupra cartierelor Fabrica de Glucoză și partea de nord a zonei Lacul Tei, generând un nou tip de spațiu pentru sprijinirea integrării și întărirea comunității. În contextul acestui prim areal, pădurea devine un spațiu de tranziție, o prispă comunitară, între zona urbanizată și spațiile naturale și naturalizate, specifice ambientului riveran al Râului Colentina, precum viitoarea amenajare peisageră a malurilor și actuala Pajiște Petricani.

În același timp, prin cele 3 poteci propuse, zona de impact se extinde către țesutul urban dezvoltat pe fosta platformă industrială Pipera, generând o rețea vie de repere socio-culturale și ambientale. Formalizând conexiunea est-vest existentă cu ajutorul cărării din pădure (al cărei punct vestic final, în proiectul peisager propus pentru maluri, este un punct de trecere cu barca către Ștrandul Tei), aria de influență crește și către restul cartierului Lacul Tei și zonei Tei-Toboc și Plumbuita către est.

IMPACTUL PRECONIZAT

Analizând PUZ-ul de sector anulat, observăm cum actualmente pepiniera Petricani se află sub presiunea intereselor imobiliare: pe acest spațiu se propune urbanizare intensivă cu regim de înălțime ridicat. Asistăm la promovarea și propagarea unui model urban neoliberal, de comunități îngădite privilegiate, separate de restul orașului prin bariere artificiale, precum mari lucrări de infrastructură sau bariere naturale.

În acest context, Pădurea Urbană Petricani își propune readucerea arboretelor în prim plan, ca ecosisteme endemice al acestui teritoriu, esențiale în protecția apelor, protecția solului și protecție contra factorilor climatici dăunători.

În același timp, prin programarea strategică realizată prin implicarea în acest proces a diferiților actori locali, publici, privați și neguvernamentali, Pădurea Urbană Petricani își propune să devină un pol de atracție și promovează o schimbare de paradigmă în a trece de la consumul de resurse la producția socio-culturală, promovând un mod alternativ de a construi oraș și stimulând cetățenii să-și ceară dreptul la oraș.

Potecile propuse au rolul de a deveni armături de-a lungul cărora pădurea poate iradia către cartiere, atrăgând locuitorii și totodată facilitând conexiunile ambientale.

Sistemul format prin relația dintre poteci și pădure devine astfel un vector de integrare socială, articulând zone ale orașului cu compoziții sociale diferite și încurajând diversitatea și conviețuirea.

Având în vedere prezența în partea de nord a zonei de studiu a numeroase stabilimente comerciale, Pădurea Urbană Petricani devine, prin programele propuse, un spațiu complementar al unui nou tip de economie, centrată pe om și pe mediul înconjurător, unde creația și tranzacția de cunoștințe, este primordială.

POTENȚIALUL DE IMPLEMENTARE

Contextul temporal aduce avantaje strategice ce fac ideea mai fezabilă acum decât oricând: rămășițele pepinierii Petricani (centrale tuturor ideilor proiectului) sunt în proprietatea Romsilva, iar PUZ-ul de sector, care propunea urbanizarea lor, este suspendat temporar.

Fără efort, prin inerția naturii, aici s-a dezvoltat un habitat bogat, cu specii diverse de vegetație. Apare oportunitatea luării de poziție și regândirii rolului acestui areal în cartiere vecine aflate în dezvoltare accelerată.

Actorii sociali și culturali din zonă au un bun potențial de colaborare, ei putând fi convinși că pepiniera de identitate va funcționa ca o extensie pentru planurile lor existente: cei din Centrul de Refugiați sau copiii și bătrâni din jurul Fundației Sfânta Tecla ar putea socializa în natură, iar Muzeul Aviației Române (actualmente în renovare) și MINA pot susține propriile expoziții pop-up pe Poteca Culturală.

Nu sunt de neglijat nici marii operatori economici din zonă - Kaufland, Caro și ONE United Properties. Dincolo de responsabilitatea lor socială, dezvoltarea sănătoasă a cartierului le-ar aduce beneficii directe și indirecte.

Nu în ultimul rând, proiectul propus este congruent cu cel pentru care Asociația Parcul Natural Văcărești (PNV) face advocacy de câțiva ani - acela de a institui o arie naturală protejată, de interes local. Un astfel de proiect de lege este depus la Consiliul Local al Sectorului 2, cu șanse incerte de reușită, dar cu perspective de a fi reluat de pe masa Consiliului General. PNV poate furniza know-how specializat inestimabil, iar aria vizată de proiectul lor nu se intercalează cu a noastră, ci se completează.

POTENȚIALUL VIITOR

Provocările orașelor contemporane (catastrofa climatică, segregarea și inechitatea socială, pierderea de ecosisteme) cer mai mult decât oricând gestionarea strategică a resurselor existente, dar de soluții creative care pot rezolva concomitent mai multe probleme.

Ambiția propunerii, pe termen scurt, este de a deveni un exemplu de bună practică în co-crearea și autogovernarea unui peisaj al integrării armonioase între om și natură, cu prioritizarea conviețuirii, mobilității active și producției culturale.

Pe termen mediu, Pădurea Urbană Petricani (PUP) are oportunitatea de a deveni un spațiu iconic pentru nordul orașului și un exemplu de conservare a unui patrimoniu reconstruit printr-un uz alternativ.

Pe termen lung, Pădurea are potențialul de a deveni un nod într-o rețea metropolitană de active ambientale și socio-culturale.

Pentru a înfăptui această viziune, e nevoie de intersectarea voințelor actorilor esențiali - cei cu putere de decizie și putere financiară, pe de-o parte, plus comunitatea locală, pe de altă parte.

ARGUMENTARE PENTRU DEPĂȘIREA BUGETULUI*

Sume în euro, pentru un an de implementare:

- Amenajări peisagere și plantare de puieti: 20.000
- Mobilier urban modular multifuncțional: 20.000
-
- Evenimente (dezbateri, proiecții, ateliere) în spațiile centrale - 10.000
- Advocacy și comunicare - 7.000: organizat întâlniri cu stakeholderi + buget de promovare (cu accent pe online - reclame targetate, dar și intervenții foarte precise de comunicare directă tip postere și afișe bine țintite);
-
- Resurse umane (pe lângă echipa voluntară)
-
- Organizator comunitar care să faciliteze înființarea și apoi consolidarea grupului de inițiativă - 6000
-
- Sociolog care să deruleze un studiu vizavi de nevoile precise ale comunități - 3000

Total: 66.000 EUR